

ZAČASNO PRESEDNIKOVO KON- TROLO NAD RUDNIKI ZAHTEVAJO

Predlog je predložil newyorški kongresnik. — Razmere ključne po izredni kontrolni rudnik. — Ljudstvo v New Yorku trpi.

Washington, D. C. — Kongresnik Boylan iz New Yorka, je izjavil, da bi bil moral predsednik Coolidge takoj biti pooblaščen, da prevzame kontrolo nad rudniki, ko so podjetniki s antracitnega polja ukli- ni pogajanja z zastopniki rudarjev.

Boylan je predložil predlog, ki določa, da kadar nastane potreba pri kopanju antracita, ker so podjetniki suspendirali delo v rudnikih, da primanjkuje premo- gi, in se prihajata zaradi tega industrija in transportacija v nevarnost, naj bo pooblaščen predsednik prevzeti v prizadetih krajih začasno kontrolo nad antracitnimi rudniki v interesu ljudskega zdravja in ljudskega blagostanja. Ti rudniki naj o- stanejo pod njegovo kontrolo to- liko časa, da položaj postane nor- malen.

Newyorški kongresnik zahte- va zaradi tega tako oblast za predsednika, da se hitro odpravi stradanje med stavkarji in trp- ljenje med ljudstvom, ki trpi za- radi vdihavanja plinov od kokso- ve in plinake kurjave in mraza. Med ljudstvom se zelo pogosto pojavlja prehlad, kateremu v mnogih slučajih sledi pljučnica. Kongresnik pravi, da so zdrav- stvene razmere strašne med u- boznimi ljudmi, ki dostikrat ve- majejo zavetja v bolnišnicah. On izjavlja: V moji predstavi ni ničesar socialističnega.

V glavnem stanu Ameriške delavske federacije pričakujejo nadaljna poročila od rudarske organizacije U. M. W. Prispevki od lokalnih uni in delavskih strokovnih central prihajajo. Dozdaj je dospelo okoli sedem sto čerkov.

Poročilo bo izdano koncem tega meseca. Dosedaj pri- hajajo prispevki večinoma še sa- mo iz vzhodnih krajev. Pričaku- je se, da bodo uniije prispevale redno vsak mesec, dokler ne bo stavka končana z zmago za ru- darje. Eksekutiva Ameriške de- lavske federacije pričakuje, da bo tri milijone njenih članov že- nerozno prispevalo, spominjajoč se, da so rudarji vedno pomagali, kadar so delavci drugih strok potrebovali podpore. Potreba je velika in delavci nikar ne odla- kajta s podporo.

21 rudarjev se je ročilo v W. Virginiji

Devetnajst je našlo smrt v jami. Stevilo mrtvih v Oklahomi znaša 93.

Fairmont, W. Va. — Devet- najst rudarjev je bilo ubitih v premogovniku Jamison Coal & Coke Co., v katerem je bila eks- plozija plina v četrtek ponoči. Na delu je bilo 40 moč; 21 ru- darjev se je rešilo.

Premogovnik je obratoval na neunijski podlagi. — Iz premo- govnišča No. 21, katerega je raz- dejala razstrelba plina zadnji sredo, so v petek zvečer prinesli zadnjih pet mrtličev. Vseh mrtvih je 93. Governor Trapp je v sobo- to objavil apel za sklad \$100,000 za prizadete družine.

MORILCA SO USTRELILI.

Salt Lake City, Utah. — Ralph W. Seyboldta so ustrelili, ker je ubil policaja David H. Crowther- ja. Eksekucija se je izvršila v državni ječi. Morilec je bil izred- no hladnokrvnen in miren, tako da je kurja polt občila strelce, ki so se prostovoljno prijavili, da ga ustrelje. Na morišče je šel, ka- kor da gre na veselo svatbo.

Pregled dnevnih dogodkov

AMERIKA.

V kongresu zahtevajo, da vlada prevzame kontrolo rudni- kov; Coolidge se, izgovarja, da vlada ne more ničesar storiti.

Ostra kritika v kongresu čez Mussolinija in fašiste.

Poslanska zbornica je odobri- la pogodbo za odplačevanje ita- lijanskega dolga.

Zvezna administracija je na- svojo pest stopila v zvezo z Ligo narodov.

Poročilo o mrtvih v rudniški katastrofi v Fairmontu in Wil- burtonu. Mlad ropar v Chicagu je slabo naletel pri mesarjih.

Petkrat omožena vdova pred poroto.

PO SVETU.

V Rimu se vema boj med fa- šisti in papežem.

Vladna kriza na Francoskem. Rumunska vlada je odslavila 38 upornih generalov.

Sovjeti se ne udeležijo razoro- žitvene konference, če se bo vsi- šla v Svici.

Nikaragvaška

kriza je tukaj

Chamorro je prišel mešati širino. — Predsednik Salorzano je po- dal ostavko?

Washington, D. C. — Ako ge- neral Emiliano Chamorro ude- stavi svojo grožnjo — in se poloti, predsedniških pravic, tedaj se umakne ameriški diplomatični zastopnik. Do tega koraka je dr- žavni department obvezen po pogodbi med Združenimi dr- žavami in republikami v Centralni Ameriki, ki pravi, da se ne sme pripoznati noben režim, ako ni prišel do moči po ustavnem prau- vu.

Chamorro je bil preje dikta- tor in zdaj je gospodar v Nika- ragvi s pomočjo vojaške sile.

Podpredsednik Sacasa iz Ni- karagve je zdaj ubežnik v Wash- ingtonu. Predsednik Salorzano je jetnik v Managvi in zadnja brzojavka izjavlja, da je podal ostavko kot predsednik. Cha- morro, zastopnik zemljišnih ve- leposesnikov bankirjev v Wall Streetu je bil pri volitvah v letu 1924 poražen.

V Nikaragvi se zdaj odigrava- jo dogodki velike važnosti. Dik- tatura denarne mošnje tam dvi- ga svojo glavo. O tem govore kratke brzojavke. Detajlov ne bo mogoče več dolgo prikrivati.

SVETOVNA FARMARSKA BANKA.

Washington, D. C. — Senator Brookhart iz Iowe je predložil načrt za ustanovitev mednarod- nega farmarskega kooperativne- ga bančnega sistema kot edino sredstvo za rešitev farmarskih problemov. Ameriški farmarji, ki bi bili podružnica v svetov- nem sistemu, bi po tem načrtu potrebovali \$1,500,000,000 za svojo organizacijo, ki bi nadzo- rovala in prodajala vse pridelke. Vlada bi morala pomagati.

Ponesrečen atentat na španske- ga diktatorja.

Hendave, Francija, 16. jan. — Iz Madrida javljajo, da je ge- neral Primo de Rivera, španski dik- tator, večeraj komaj ušel smrti. Neki Spanec po imenu Pedro Mo- rante, ki je pred kratkim prišel iz Amerike, je hotel naglo stopiti v Riverovo pisarno. Morante je i- mel eno roko v obvezi. Stražnik ga je hitro prijel in preiskava je odkrila, da je njegova zdrava roka, denes v obvezi držala nabasan revolver. Okrog prsi je imel ovi- do to špansko zastavo, na katero je za lastno krvjo zapisal besedi "Vi- va Espana".

Coolidge zopet drozajo glede stavke rudarjev

On pa pravi, da ima vesane roke in zvezna vlada ne more ničesar storiti, dokler kongres ne sprejme kakšnega zakona.

Washington, D. C. — Senator Copeland, demokrat iz New Yorka, je 14. t. m. predložil resolu- cijo, ki pooblašča predsednika Združenih držav, da vzame ka- kršne koli korake za obnovitev kopanja premoga v antracitni in- dustriji.

Predsednik Coolidge — kakor poročajo iz njegovih ožjih kro- gov — je še vedno na stališču, da zvezna vlada ne more ničesar storiti glede stavke 158,000 ru- darjev na polju trdega premoga; vlada je brez moči, dokler kon- gres ne sprejme kake tozadevne postave.

Glede zaloge kuriva smatra Coolidge, da kriza še ni akutna. Položaj je po njegovem mnenju satisfakcijski tudi v novoangle- ških državah, kjer je dovolj na- domestil za antracit.

Tako modrujejo in vtikajo gla- ve v pesek gospodje v Washing- tonu.

Zbornica odobrila pogodbo z Italijo

Zdaj še pride boj v senatu. — I- talijanska misija v Londonu čaka na ameriško ratifikacijo.

Washington, D. C. — Poslan- ska zbornica je v petek ratifici- rala pogodbo za odplačevanje dolga, ki je bila sklenjena s Mus- solinijevo vlado v Italiji. Vročna debata, ki je trajala štiri dni, pade zdaj v senat, kjer je tudi mnogo nasprotnikov Italije. Po- godba je bila sprejeta pod prit- skom republikanske večine, ki je izdala parolo, da je bolje isterja- ti nekaj kakor nič.

Italijanska pogodba je bila sprejeta z 257 proti 133 glasov- om. Proti pogodbi je glasovalo 113 demokratov, 17 republikan- cev (večina iz Wisconsin), dva neodvisna in socialisti Berger.

London, 16. jan. — Italijan- ska misija pod vodstvom finanč- nega ministra Volpija, ki je pri- šla v London fundirat dolg Ita- lije Angliji, se ni naznanila svo- je ponudbe, ker se boji efekta na ameriški kongres, v katerem je zdaj ratifikacija italijanske od- plačevalne pogodbe na dnevnem redu. Anglija je bolj trda kot A- merika, in če Italija ponudi An- gliji boljše pogoje kakor je A- meriki, je nevarnost, da ameri- ški senat zavrne pogodbo. Italija dolguje Angliji čez dve milijardi dolarjev z nabranimi obrestmi vred.

Francoska vladna kriza

Jutri mogoče pade Briandova vlada.

Pariz, 16. jan. — V torek bo francoska zbornica razpravljala in najbrž odglasovala o novem Doumerjevem finančnem projek- tu, od katerega zavija usoda Bri- andovega kabineta. Ako bo na- črt zavrnjen — zbornični finančni odsek ga je že zavrgel — tedaj Briand poda ostavko.

SLIKA KAPITALISTIČNEGA SVETA.

Rockford, Ill. — Gena. Alice Walsh, ki je postavljena kot jav- na varuhinja za mladoletne, iz- javlja, da vedno več mater in o- četov zapusti svoje otroke. Oče- tje so bolj številni kot matere, ki pozabijo na svoje otroke.

ALUMINIJ BOLJI OD JEKLA.

New York, N. Y. — Edward S. Jordan, predsednik Jordan Motor Car kompanije, je izjavil, da pride na trg aluminij, ki je cenejši, lažji in bolj od jekla. Te vrste kovina se prične kmalu izdelovati.

SHIPSTEAD PRO- TI SVETOVNEMU SODIŠČU

Analiziral je razmere izza leta 1919 o tem vprašanju. — Svr- til je pred Rootom, nekdanjim državnim tajnikom ob času predsednika Tafta.

Washington, D. C. — Senator Shipstead iz Minnesote je v dal-jšem govoru proti svetovnemu sodišču, da je to fakično podla- ga Elihu Roota za ustanovitev te roke lige narodov.

Čital je iz James Brown Scot- tove analize o svetovnih razme- rah leta 1919, ki jo je Root dal naupnikom Carnegiejeve ustan- ove za mednarodni mir. Takrat je Root rekel: "Avtokracije la- hko žive brez zakona, one se raz- vijajo z ukazi; toda demokracije ne morejo živeti brez zakonov. Ako se nečeno vae te velike mase kontrolirajo, tedaj je treba na- nje napraviti vtis, da imajo spo- štovanje do zakona. To je potre- ba bodočnosti."

Shipstead je torej citiral Roota, da je rekel: "da mase mo- rajo imeti nekaj, pred čimur se klanjajo v svoji politični organi- zaciji. Senator iz Minnesote je rekel, da to zadostuje, da se je treba varovati Rootovega vo- dstva v Ameriki. Nove avtokraci- je so prišle po vojni. Doapel je finančni imperijalizem. Zastop- niške vlade se napadajo v vseh de- delah. Odkar so šle božanske pravice kraljev, tedaj imperija- lizem mesto njih vzpostavlja bo- žanstvo enega sodišča.

Senator Nye, ki je prvokrat govoril, odkar je bil potrjen za senatorja, je rekel, da je svetov- no sodišče iznajdba povzročitel-jev vojne.

Vojna v časopisu med fašisti in papežem

Neki kardinal upa, da liga naro- dov reši "rimsko vprašanje" s tem, da poveri papežu mandat na koščku teritorija v Rimu.

Rim, 16. jan. — "Rimsko vpra- šanje" je zopet v ospredju. Ze- več dni je v teku sridita vojna med papeževim glasilom "Osser- vatore Romano" in fašistovskimi listi glede predlaganih novih za- konov, ki se tičejo cerkve. Kon- flikt je začel Mussolinijev list "Popolo d'Italia", ki je izjavil, da novi zakoni pomenijo spravo med državo in cerkvijo v Italiji in ko- nace papeževga prostovoljnega jetništva v Vatikanu.

Na to izjavo je "Osservatore Romano" odgovoril, da zakoni še ne rešijo rimskega vprašanja. Papež zahteva veliko več kot pa ponujajo fašisti. Potem se je razvila polemika, ki postaja ved- no bolj ostra. Farinaccijev list je celo napadel kardinala Gasparri- ja, papeževga tajnika, kateremu očita, da je pristal popularov in noče sprave. Iz polemike je raz- vidno, da je rimsko vprašanje mednarodno vprašanje, za kate- rega se zanimajo katoličani vseh dežel. Fašiste pa to jezi in pravi- jo, da tujci ne bodo diktirali Ita- liji.

Neki kardinal, ki ima vplivno mesto v "svetem kolegiju", je dejal že dni, da bi bilo najbolje, če liga narodov reši rimsko vpra- šanje s tem, da poveri papežu mandat najhujega teritorija v Rimu, če bo Italija dovolila.

BANKROTIRANEGA BAN- KIRJA ISČEJO.

El Paso, Tex. — Lokalni urad- niki so se pridružili L. B. Roger- su, šerifu iz okraja Kankakee, Ill., pri iskanju Floyd C. Tal- madga, predsednika umrle State in Savings banke v Monemrju, Ill.

Mirovni sodnik je proglasil njegovo poročilo \$1,000, da je zapadlo, ker se ni zgajal ob do- ločenem času pred mirovnim sodnikom.

Sovjeti ne pojdejo v Švice na konferenco

Ruska vlada je odgovorila ligi narodov, da se rada udeleži razorožitvene konference, ako se vrši sunaj Švice.

Moskva, 16. jan. — Sovjetska vlada je danes odgovorila na po- vabilo lige narodov na sodelova- nje v pripravljalnem odboru za sklicanje mednarodne razoroži- tvene konference. Odgovor se glasi, da se Unija socialističnih sovjetskih republik rada udeleži pripravljalnega dela, ako bo od- bor delal sunaj Švice. Sovjetska vlada navaja okolščine umora so- vjetskega poslanika Vorovakega v Lausannu v maju 1923 in opro- stitev morilca Conradija pred švicarskim sodiščem. Rusija poš- lje delegate v Zenevo le pod po- gojem, ako švicarska vlada izre- če formalno obžalovanje glede u- mora in oproščenja morilca.

Odgovor tudi namiguje, da so velesile mogoče nalašč izbrale Švico za pripravljajno razoroži- tveno delo v vednosti, da se Ru- sija ne bo udeležila, nakar bodo lahko dolžile sovjeta, da so proti razoroženju. Sovjetska Rusija iz- javlja, da ona je za stoodatno razoroženje, če se pridružijo ve- lesile.

Poročila o kmetijski votaji v Rumuniji

Vlada je odslavila 38 upornih ge- neralov. Velik konflikt na dvo- ru radi Helenine razporeke.

Dunaj, 16. jan. — Z bolgarske meje poročajo, da so v Rumuniji v teku nebroje demonstracije v prid priču Karolu, ki se je od- povedal prestolu. Med kmeti je izbruhnila vataja. Uporni duh se je pojavil tudi v rumunski arma- di in Bratiano je odslavil 38 ne- pokornih generalov.

Bukarešta, 16. jan. — Za za- prtimi vratni na rumunskem kraljevem dvoru se vrši velik konflikt okoli vprašanja, da li more kraljeva rodbina dovoliti ločitev zakona med eksronprin- cem Karolom in njegovemu šeno Heleno, ki je sestra bivšega gr- škega kralja. Kakor poročajo, je Helena sita dvora in Karola do- grla in zahteva razporeko, dočim kralj Ferdinand, kraljica Marija in premijer Bratiano bi radi to preprečili.

Pariz, 16. jan. — Razburiljive vesti o prihajajočem pušu za str- moglavljenje rumunskega kra- lja in Bratianovega režima se po- navljajo in zbujajo alarm v fran- coskih uradnih krogih kljub mirjenju rumunskega poslani- štvu, da ni nobene nevarnosti.

OGROMNO ŽITNICO ZGRADE V INDIANAPOLISU.

Indianapolis, Ind. — Društvo farmarjev, ki pridelujejo pšeni- co, namerava zgraditi elevator, ki bo držal en milijon bušjev pšenice. V enem tednu prično že kopati za temelj. Zgrajeno bo že do prvega julija t. l.

Saljapin se je identificiral s pet- jem.

New York. — "The Brooklyn Eagle" je dobil vest iz Pariza, da je Fedor Saljapin, slavni ruski operni pevec, moral nedavno v Berlinu na pošti zapeti selekcijo iz opere "Mefistofele", predno je dobil svoja pisma. Saljapin je pozabil potni list v svojem kov- čegu, ko je šel po pisma. Poštni uradnik ga ni hotel poznati brez legalne listine. Pevec se je brz- postavlil v pozno in zagrmel s svo- jim krasnim basom par verzov iz "Mefistofela" in uradnik mu je dal pisma preprčan, da je tujec res Saljapin.

Arbitražni švedsko-danski pakt.

Kopenhaga, 16. jan. — Dan- ska in Švedska sta podpisali pakt, na podlagi katerega se vsi eventualni spori med njima reši- jo na razsodišču.

MUSSOLINIJEVA DIKTATURA NA DEBATI

Kritiziranje ameriškega finanč- nega imperijalizma. — Mor- ganova bančna kompanija bo žela profit od privatnega Ita- lijanskega posojila.

Washington, D. C. — Kon- gresnik Rainey iz Illinoisa je ostro kritiziral sporazum za od- plačevanje italijanskega dolga, pri tem je v svojem dve uri traja- jočem govoru razkrival pri- stranost Wilsonove, Hardingove in Coolidgeve administracije do ameriškega finančnega imperi- alizma. Očrtal je Mussolinijevo diktaturo, ki vlada z umori in te- rorjem, požiganjem in potlače- njem društev svobodnih držav- ljanov. Izjavil je, da Amerika ne sme subvencionirati despotiz- ma, ki sloni na umorih in tero- ru v Evropi s tem, da črta pet in sedemdeset odstotkov dolga, ki ga dolguje Italija ameriškemu ljudstvu. Pokazal je, kako visok- ke dobičke ima tvrdka Morgan & Co. od posojila \$100,000,000, ki je bilo razpisano za amerišeke vlagatelje. Odgovornost za Mor- ganovo kupeljo je Rainey odlo- žil na Coolidgevo administracijo.

Rainey je prečel stal Herbert Hooverjevo tujzemsko aktiv- nost. Pokazal je Hooverja kot drugega škotakega promotorja Leslie Urquharta, ki je prejel velike koncesije od ruske ca- ristične vlade, katero zdaj poiz- kuša vsiliti ruski sovjetski vla- di, da bodo te koncesije izrablje- ne.

Rainey je napovedal, da bo tajnik Mellon resigniral, če po- rine skozi kongres svojo davčno preosnovo, in kadar dobi za Ugu- harta vse rudniške koncesije v Rusiji, in kadar bo izročil vse ameriške interese, ki se tičejo tujezemskih dolgov. Napovedal ga bo Dwight od tvrdke Morgan & Co. Rainey je dalje napovedal, da bo Hoover takrat podal tudi ostavko in se vrnil k Uquhartu, medtem ko bi se moralo dati Winstonu, Mellonovemu pomoč- niku, ki piše zanj poročila in go- vore, Morrow mesto pri tvrdki Morgan & Co., da napravi nekaj dobička pri manipuliranju tuje- zemskih zadolžnic na podlagi teh izjavnav.

Kongresnik La Guardia, ki je bil izvoljen kot radikalec, je pri- poročil odobrenje italijanskega posojila, češ, da odobrenje dolga nima ničesar opraviti s odobren- jem Mussolinija. Čudna so po- ta Gospodova, ali še čudnejša so pota nekaterih radikalcev.

Zbornica je kljub ostri debati odobrila pogodbo za odplačilo i- talijanskih dolgov. Za odobrenje je glasovalo 257 kongresnikov, proti pa 133. Pogodba se predlo- ži senatu in tam bodo še ostre debate.

Liga narodov dobi vse ameriške pogodbe

Coolidgeva administracija je na svojo pest stopila v zvezo z ligo.

Zeneva, 16. jan. — Združene države so prostovoljno storile velik korak — največji korak do danes — k sodelovanju z ligo na- rodov. Ameriški državni tajnik Kellogg je večeraj obvestil tajni- štvu lige, da bo vlada Združenih držav deponirala pri ligi vse mednarodne pogodbe, ki so lahko objavljene v publikaciji liginih pogodb. Amerika izroči ligi v ob- javo tudi one pogodbe, ki jih sklene z državami, ki niso v ligi narodov.

Tajnik lige, Sir Eric Drum- mond, se je takoj prijazno zahva- lil ameriški vladi za ta pomem- ben korak.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Slovenci"

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Reklami se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$0.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cincinatti \$6.50 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s "PROSVETO"

"PROSVETA"

2637-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-25) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PROBLEMI, KI ČAKAJO REŠITVE.

Zapadni farmarji iščejo sredstva, ki bi jim pomagala spraviti koruzo na trg, ki so jo pridelali več, kot jo potrebuje domač konzum. Oglasili so se razni svetovalci, ki farmarjem svetujejo, kaj je treba, da se lahko koruza spravi na tujezemske trge, ako se ne more prodati na domačih. Ti svetovalci priporočajo, da se ustanovi korporacija pod kontrolo vlade, ki bi naj pokupila koruzo, kar jo je preveč in jo spravila tujezemske trge. Uprava pa noče ničesar slišati o tem priporočilu, pa tudi sama ne pride z nobenim priporočilom na dan, ki bi rešil farmarje koruze, kar jo imajo odveč za domači trg.

Od prvega septembra l. l. stavka okrog 150 tisoč rudarjev na polju trdega premoga. Na vzhodu primanjkuje premog. Cene za trdi premog so splezale tako visoko, da jih revno ljudstvo ne more zmagati. Ljudje prezebajo in trpe. Mnogi se prehlade in prehladu dostikrat sledi pljučnica. Bogatini niso prizadeti. Ti si lahko pomagajo z drugim kurivom, ako ni trdega premoga.

Nekatere občine v stavkovnem okraju so pričele deliti med otroke stavkarjev juho in kruh. Otroci jo dobe seveda enkrat na dan. Zaradi dolgotrajne stavke so podhranjeni, kar pomeni, da se ne morejo razviti fizično in duševno. V nekaterih krajih stavkovnega okraja so zaprli šole, ker ni kuriva. Samoposebi se razume, če strdajo rudarski otroci, da še bolj strdajo njih očetje in matere. Trpljenje stavkajočih rudarjev in družin je neizmerno.

Računi, ki jih priobčjujejo premogovniške družbe na antracitnem polju, pokazujejo, da imajo te družbe velike dobičke. Nekateri premogovniki na antracitnem polju so lastnina železniških družb. To zopet pomeni, da imajo te družbe še večji dobiček, ker prevažajo premog po svojih železnicah. Vsi ti fakti so znani javnosti, kljub temu pa administracija nima programa za razvozlanje tega položaja.

Med rudarji in podjetniki na polju mehkega premoga je bila sklenjena takozvana jacksonvillska pogodba. Komaj je bila ta pogodba sklenjena, so jo nekateri premogovniški podjetniki prelomili. Ko so drugi podjetniki opazili, da se tem podjetnikom ni drugega zgodilo, kot da so organizirani rudarji ostali doma, podjetniki so pa pričeli obratovati svoje premogovnike s stavkokazi, ki so jih plačevali po nižji mezdni lestvici, se je krožek teh podjetnikov, ki so pljunili na svoj podpis, povečal. Rudarji so se obrnili na razne kraje in oblasti, pa pomagalo ni nič. Ako bi se bilo zgodilo obratno in bi rudarji prelomili pogodbo, tedaj bi bile hitro izdane sodnijske prepovedi in premogovnike bi stražila milica ali pa državna policija.

Tudi za rešitev tega problema nima administracija nobenega programa. Ali ni to značilno, da administracija nima za rešitev tako važnih problemov nobenega načrta?

Ako administracija nima za reševanje tako važnih vprašanj nobenega načrta, tedaj ga lahko izdelajo delavci in farmarji takega, ki bo zanesljivo pomagal. Predvsem ne smejo do jeseni pozabiti, kaj se je z njimi zgodilo letošnjo zimo. Ako ne bodo do jeseni tega pozabili, tedaj bo že skoraj precej važen del načrta za odpomoč izvršen.

V jeseni so kongresne volitve. Ljudstvo bo zopet volilo kongresnike in senatorje. Tu je priložnost, da delavci in farmarji izvolijo prav lahko tako veliko število kongresnikov in senatorjev, da bodo administracijo pristiskajoče spomnili, da ima ona izdelati načrt za reševanje kritičnih vprašanj. Ako pa kljub pritisku ne bo hotela administracija podvzeti ničesar, bodo kongresniki in senatorji sami izdelali načrt za rešitev takih vprašanj in ga tudi izvedli.

Delavci in farmarji pa ne smejo poslušati profesionalnih političarjev starih strank, koga naj volijo v kongres in senat, da bo zastopal njih interese. Ako bodo v tem oziru poslušali profesionalne političarje, bo administracija reševala taka vprašanja tudi v bodočnosti, kot jih rešuje zdaj.

Delavci in farmarji se morajo organizirati politično in brez profesionalnih političarjev. Te naj spode k vragu in jim rečejo, da se lahko sami organizirajo in brez

njih pomoči. Organizirajo se naj kot delavci in farmarji, in sicer v socialistični stranki, ki je resnična boriteljska za socialistični gospodarski red. Ako bodo delavci in farmarji to izvršili, bodo načrti za rešitev tako važnih problemov, kot so navedeni v tem članku, vedno pri rokah.

SLUŽBA IZ NASELBINE

Franko, Colo. — Slabe so razmere po Koloradu. Zaslutek je slab, stanovanje s hrano pa stane po petinštirideset dolarjev na mesec. Za hrano je krompir, meso in kruh pa kava, ki je po trikrat na dan.

Kake so razmere v rudnikih, je precej jasno, če povem, da vozički, ki bi imeli tehtati po dve in pol tone, tehtajo samo tope in osem sto funtov. Na ta način vsekakor zmanjka na dan po dve ali tri tone. Pa nikjer se ne more pritožiti, tudi nazaj ne dobi. Premog je polovico kamnit, pa če ne pride čist na površje, je še cel izgubljen. Svetilke dajejo premalo svetlobe v rudniku, da bi videli premog zbirati. Razmere so tako sušne, da nikoli več ne bom imel dela po tukajšnjih rudnikih. Dne 31. decembra je ubilo Italijana. Nanj je padlo čez dvajset ton kamnjenja. Kdor boče imeti dober prostor, si ga mora kupiti od priganjencev. Tako se godi, ker delavci niso sami gospodarji. Delavci v koloradskih premogovnih rudnikih so oves med volkov. Če si kdo ne pusti izsesati krvi do zadnje srage, pa boss pove, ako mu ni prav, naj ostane doma čez, da ga nikdo ni klical delat. Tako so naučeni Rockefellerjevi priganjanci.

Pred prazniki je prišel od nekod mlajak in je opeljal mrs. Františko Skupina za petinštirideset dolarjev, nekake žida pa za petdeset dolarjev. Imel je črne narejene neke v West Virginiji od nekakega restavranca. Na čeku je bil podpis "John Smole". Ko je banka poslala ček na izplačilo v dotični kraj, ni bilo od tam nikakega odgovora. Ispovedalo se je, da je bil oni prebrisan tiček v zvezi z drugima tovariloma ter da se ti tički drže v Denverju in Pueblu. Opozarjam rojake, naj se čuvajo takih tilkovcev. Pravo ime dotičnika je menda Frank Podbevšek, ki je poznani v Walsenu, Colo.

Da ne bo kdo napačno mislil, moram napisati, da je v Walsenu, Colo., neki drugi rudar, ki mu je tako ime. On je pošten mož ter ima samo ime kakor dotični nepridiprav, ki je star 32 do 35 let, je lepe postave in obnašanja kot kak žentimen. Lase ima rjave, je okroglega obraza in visok okoli pet čevljev in osem ali devet palcev. Po obnašanju je poznati, da je precej prebrisan in v lažnjivostjo se skriva, da ga je nemogoče spoznati za slabega. Govori dobro slovensko in angleško. Mrs. Skupina se je tako zanesla nanj, da se pogledala ni, odkod je ček in kako je narejen.

Lep pozdrav vsem naprednim rojakom. — Frank Eriah.

Royal, Pa. — Ko ravno pošiljam obnovo za naročnino Prosvete, hočem nekoliko opisati iz naselbine. Dopis iz Royaala še nisem videl.

Tu nas je petnajst slovenskih družin in nekaj samcev ter pečurjev. Imamo društvo št. 203 S. N. P. J., katero še dosti dobro napreduje. Slovenci se dobro razumemo med seboj ter imamo po svoje zabavo. Kdor nas pride obiskat, se bo lahko razveselil in razvedril pri vsaki hiši. Delamo vsaki dan. Zaslutek je primeren, a ostaja seveda ne.

Clare S. N. P. J. opozarjam, ki so tu in še nimajo prestopnih listov, da to store. V slučaju bolezni ne bo kakih neprilik, če vaak vzame prestopni list k bližnjemu društvu, kakor je tudi predpisano. — F. Kolenc, predsednik.

Iz Canonsburga, Pa. — Delavske razmere so tu še povoljne. Tovarne in nekateri rudniki v okolici obratujejo vsaki dan.

Na društvenem in naprednem polju je začelo kazati zadnje čase pravo pomladnje življenje. V naši naselbini imamo zdaj pet podpornih društev, ki spadajo k raznim enotam. Največje je društvo "Postojnska jama" št. 188 S. N. P. J., ki ima tudi svoj krasen dom, v katerem nudi svetje raznim naprednim društvom in klubom. Naj omenim nekatera: Socialistični klub je

eden prvih v tej naselbini. Zadnje čase je postal zelo aktiven v naselbini kakor tudi v okolici.

Zadnjič se je spetoma tukaj oglasil br. Jože Zavertnik, ki nam je na shodu socialističnega kluba živo predložil današnje razmere in položaj ter kaj nam je storiti, da dosežemo uspehe. Takih govornikov nam manjka, bratje kot je on.

Pevsko društvo v naši naselbini dobro uspeva. Želel bi, da bi se rojaki še bolj zanimali za to društvo, saj smo sinovi naroda, ki ljubi lepo petje. Koga ne razveseli in mu seže globoko v srce lepo ubrana pesem Slovencev?

Pred letom je bilo tu ustanovljeno slovensko hranilno in posojilno društvo, ki ima dosedaj lepe uspehe. Bratje, tu se nam nudi lepa prilika, da si finančno pomagamo naprej. Stvar je na jako dobri podlagi, zato priporočam, kdor želi podrobnejše informacije, naj se obrne na tajnika ali kateregakoli uradnika tega društva. Vsak bo radevolje nudil potrebna pojasnila.

V zadnjem času se je ustanovil slovenski dramski klub z imenom "Soča". Taka prosvetna in kulturna društva so za nas velikega pomena, zato apeliram na rojake širom Zdrženih držav, ustanavljajte v svojih naselbinah taka društva in delujte nesebično zanje, da se izobrazimo in organiziramo, da bomo dočkali dan, ko bomo lahko pretrgali verigo sužnosti, ker šele potem bomo z veseljem in lahkoto zapeli:

Na razvalinah sužnosti
pozdravljeni delavci!

Slovenski dramski klub "Soča" priredi svojo prvo veselico in predstavo dne 6. februarja 1926 v prostorih društva "Postojnska jama" št. 188 S. N. P. J. Vprizoril bo igro "Kakoršen gospod, tak sluga", burko v enem dejanju. Nastop je točno ob 7:30 zvečer. Da ne bo po igri brez plesa, je klub importiral godbo iz starega kraja. Za lačne bodo na razpolago izvršne kranjske klobase s česnom kakor tudi brez česna, kakoršne bo pač kdo želel. Dobilo se bo še drugo potrebno za dobro zabavo. K obliki udeležbi vabi — publikacijski odesk slovenskega dramskega kluba "Soča"

Plamo iz Jugoslavije

Mokronog, koncem decembra 1925. — V Sloveniji živimo po mečko. Življenje bi lahko primerjal življenju trapistov, le da ne spimo v mrtvaških krstah kot baje to delajo trapisti. Podobni smo jim vendarle, odkar je začel padati sneg.

Dne 25. novembra je začel padati in padlo ga je do štirinajst palcev. Nastal je hud mraz, toploter je padel na ničlo in pod ničlo. Zadnjih osem dni pa je nastopilo južno vreme, da se je sneg hitro atajal; včasih je toploter kazal do 40 pa tudi do 50 nad ničlo.

Za nami je lep božični čas, prilika da se otresemo grehov in se pripravimo za l. 1926. Čeprav malo peče v noge in roke, to nič ni, samo da pridemo čisti v leto 1926 V Ameriki imate še za svetnike boljše, ker imajo toplo v hiši, tu pa pol leta prezebajo, pol leta se pa potijo.

Novega ne vem dosti, ker nikamor ne grem, kar kaj novega dobim iz časopisov. V Ameriki se smejete našemu Radiću, ampak mi imamo enega Radića, dočim jih imate tam na ducate vsako leto. Vidim, da se Amerika posvetuje Evropi in jo ima za nazadnjaško, toda ni tam nič več naprednosti, v nekaterih slučajih celo več nazadnjaštva kot v stari Evropi. Vsaj surovosti kakor so linčanja in kuklukaikan so tu nernana, razen v Italiji, kjer vlada fašizem. Mislim, da pri Ameriki veliko učinkuje valuta, ko jo čislajo kot napredno državo, drugače pa je pri vas v moči kapitalizem kakor je v Italiji fašizem. Poleg vsega imate v Ameriki še "indijunkine", ki so večina me je proti delavcem.

Novica vam je morda to, da bodo spomlad začeli graditi železnico od Sentjanja pa do Sevnice na štajersko stran. Francozi gradijo veliko tovarno v Raj-

ZARKOMET

Med nami je že nekoliko boljše.

Listi so poročali o velikem terorju, ki je vladal 14. januarja v Indiji, ko je mrknilo solnce. Ljudje, nabasani z vero do ušes, so skakali v "sveto reko" Ganges, pobijali lončene posode in na druge blazne načine podili demona, ki je hotel po njihovi veri požreti solnce.

Ni čuda, da Anglija, ki je 3000 milj proč, lahko s par stotisoč možmi strahuje in vlada 300 milijonov ljudi v Indiji. Dokler je masa tako zabita, je sploh nespodobna za svobodo in samovlado. Nekje sem čital, da hinduški jezik nima besede, ki bi izražala pojim svobode. Indijci že od vseh vekov hlapčujejo bogovom in tiranom.

Pa ne bodimo preveč ponosni. Spominjam se solčnega mrka, ko sem bil star osem let. Bili smo na njivi. Ženske so padle na kolena in molile, ko je šla luna preko solnca. Leta nazaj je bilo še slabše. V hrvaški reviji "Narodna starina" čitam, da je v zagrebški vseučilišni knjižnici kodar iz leta 1653, v katerem je bil solčni mrk napovedan kot božja kazen. Dobesedno je tam tiskano sledeče: "Kada gode merči Sunce ali Mesec, to moremo znati, da je Gospodin Bog zdignul svoj bič, s čim se je navalil človečanski narod vudriti i kastiigati." Ta kodar — kakor piše omenjena revija — je uredil katoliški duhovnik.

Danes je vsaj v tisku nekoliko boljše, toda ne po zaslugi duhovništva.

Hvala na čestitki — in komentare v javnost.

Cenjeni K. T. B.! Podpisani ti iskreno čestitam k obletnici tvojega Zarkometa. — Enkrat, ko si odgovarjal tvojemu Trunku, si zapisal, da vsi kapitalisti niso hudiči in vsi delavci niso angelji. Jaz pa rečem, da so lahko vsi kapitalisti hudiči in magari je vsak za dva ali tri hudiče, ni pa treba, da bi bili delavci angelji, dovolj je, da so dobri ljudje, pa bi bilo dobro. To bi bilo krasno življenje! Ko bi človek bil že star, takorekoč z eno nogo v grobu, bi se še veselil življenja. — Peter Slabe, West Allis, Wis.

henburgu, kjer so velike jame premoga in je tudi zaposlenih precej ljudi. Dežela je sploh bogata na rudninah, le škoda, da se Slovenci premalo zanimajo za izkoriščanje zemeljskih zakladov. Marsikatero podjetje bi lahko sami ustanovili, tako pa puščajo tujcem — Francozom ali Angležem. Dosti je naravnih bogastev v Jugoslaviji in na tisoče ljudi bi dobilo delo, samo začetki bi bilo treba.

Trgovina in industrija se počasi razvijata, gremo pa vendarle naprej in upanje imamo, da bo razvoj še večji, ker so tudi pogoji zato.

Pozdravljam rojake v Ameriki, posebno v Collindodu, člane pri društvu "V boj" in društvo "Tolstoj". — Ivan Sluga.

Čikaška gledališča

"The Miracle" v čikaškem Auditoriju.

Eno največjih gledališnih del, kolikor jih je znanih in je bilo predstavljeno po največjih gledališčih na svetu, to je Morris Gestova godbena drama "Čudež" (Miracle) bo prišla tudi v Chicago, in sicer v gledališče "Auditorium". Drama bo predstavljena skozi šest tednov ter prične dne 2. februarja.

Za veliko dramo je mnogo zanimanja; kakor naznanja gledališka družba je prejela že nešteto naročil za vstopnice. Dne 19. januarja pa pričnejo prodajati vstopnice v veži Auditorija.

Chicago je šesto mesto v Ameriki, ki bo videlo "Čudež", kateri je bil predstavljen v osemnajstih evropskih mestih. Predstavljeno je bilo že v Clevelandu, New Yorku, Cincinnatiju in St. Louisu.

Gledališna družba, ki predstavlja "Miracle" sestoji iz šest sto oseb. Vodilne vloge so v rokah slovitih igralcev. Vsa drama skupaj je kakor ogromno umetniško delo, katerega tudi obiščejo tisoči, ki pridejo po stotine milj daleč v mesto, da vidijo o-gromno predstavo. "Miracle" je kakor velika konvencija umetnosti.

Bog dan zdravje Trunku!

Nas Trunk je rad ogorčen, če mu kdo pogleda blizu srca in po dvomi o iskrenosti njegovih zatrjevanj, sam pa je tako dosleden, da vidi na svojo mizo in na mizi ponarejene dopise. Ta bolezen se ga drži (in to je menda vse, kar drži pri njem) že precej časa; nalezel se je iz kutarskega urodnitstva, iz katerega prejema redne bum-informacije.

Zadnjič me je Trunk naredil za "Old Molderja" iz Indiane, zdaj pa pravi, da je tudi publiki "Kaktus" zrastel na moji mizi v Chicagu. Čudno, da se pušči tako potegniti — ali pa ni čudno. Mož namreč ve vse tisto, česar ni treba verjeti! In česar ne ve, to verjame! To drži kakor narnarnice hlače. Kdo bom prihodnjič?

Iz naselbine sv. Stefana.

Cenjeni Zarkomet! Spet pridem. Pozno, toda nikoli prepozno. Pred kratkim je Kazimir spet rohnal nad backi v cerkvi. "Očinfal" jih je takole: "Na starega leta večer ste šli na socialistično veselico v lawndalski dvorani, kadar pa mi naredimo veselico v cerkveni dvorani, vas pa polovico manjka. Kaj spaka imate pri socialistih, da se zmirom tja šlutite? Nalašč sem naredil, da imamo tudi mi veselico, takrat, kadar imajo socialisti, a vi rajši hodite tja. Tako vi plačujete cerkev in šolo?" — Farani so majali z glavami. Nekdo mi je te dni omenil, da bo v fari sv. Stefana kmalu tako kakor v tisti "Socialiji", ki jo imajo v črnih "cajtengah". Kutarji navijajo katoliška društva za delnice in na sejah je sam preprič, ko člani upravičeno vprašujejo, kdaj pridejo dividende. Iz bolniških skladov kupujejo kutarske delnice, dividende pa ni! — Neizpovedan grešnik, Chicago.

Listalca.

Klein, Mont.: Uredništvo ne izdaja imen, ki so mu zaupana. Ako mislite, da poročevalec ni pisal resnice, poročajte vi svoje in objavljeno bo v tej koloni.

Klufota iz San Franciscu: Katerega društva se to tiče? Sporčite ime in številko društva ter h kateri enoti spada.

K. T. B.

Čikaški Auditorium je zelo primeren za tako predstavo radi svoje ogromnosti in perfekte akustike. Ravnatelj družbe celo pravi, da bo predstava v Chicagu nadkrillila newyorško. Gledališče bodi spremenilo v krasno katedralo iz dvanajstega stoletja.

Svedski skladatelj Einar Nilsson, ki je vodil že dvajset predstav "Čudeža" v Evropi in tu bo vodil orkester ter velikanaki zbor.

Kako veliko je zanimanje za gledališki čudež, ki tudi vsled svoje ogromnosti zasluži tako ime, pokazuje izjava ravnatelja, ko pripoveduje, da ko je vprizorjal dramo v Bostonu, je prejel celo iz Montane naročila za vstopnice. Ko je bila drama vprizorjena v Solnogradu na Avstrijskem, so bili navzoči slavni umetniki kakor Richard Strauss, Franc Molnar, Arnold Bennett in drugi.

Družba bo aranžirala tudi za tuje, ki pridejo v Chicago gledat to predstavo, da dobe znižano vožnjo na vlakih iz bližnjih kakor iz daljnih krajev.

Prodaj za informacije

(Odgovori na vprašanja.)

Masontown, Pa. — Imamo izčrpek iz kompencijskega zakona za državo Pennsylvanijo, toda v istem ni nič vključenega radi stanovanjskih pravic vdove za ubitim možem. Nedvomno obstaja tudi kaj takega, ampak glede države Pennsylvanije nam ni znano. Obrnite se na okrajni urad (county office) vašega okraja ali če se vam godi krivica tudi na distriktno sodišče, v katerem prebivate. — Pozdrav!

PROSIM,

če je komu kaj znano o mojem stricu Johnu Boben, kateri je bil pred vojno v Minnesoti, pošta Aurora, da mi sporoči sedanjí njegov naslov. Za to uslugo bom dotičniku, ki mi bo sporočil, prav hvaležen. — Anton Kolovč, Lucine št. 11, p. Gorenjavas nad Skofjo Loko, Jugoslavija.

3 polja veda. — Novo iznajdbi in odkritja

Dinozavrova jajca v čikaškem muzeju.

Chicago. — Sedem jajec, katere je dinozaver izlegel pred okrog deset milijon leti v Aziji, je bilo zadnji petek postavljenih na ogled v Field muzeju. Jajca je prinesel Roy Chapman Andrews lansko leto iz puščave Gobi v Mongoliji, vodja ameriške ekspedicije pod avspicijami naravoslovskega muzeja v New Yorku. To so prva jajca, katere so znanstveniki spoznali kot dinozavrova, kakor pravi dr. Elmer S. Riggs, vodja oddelka paleontologije. Dr. Riggs je rekel, da je ta jajca izlegel "protocera-tops", eden manjših kuščarjev v debelem oklepu iz družine strašnih dinozavrov.

Motorne sani v Rusiji.

Moskva. — Mladi ruski boljševik z imenom Ivanov je izumil sani, katere goni eproplanski motor s pomočjo propelerja. Pri poskušnji so sani letele 85 milj na uro. Zdaj pripravljajo tekmo med Mosko in Leningradom. Iznajdba je velikega pomena za Rusijo, kjer so sani edino sredstvo prometa pozimi po širokih stepah, kjer ni železnice.

Ameriška ekspedicija odkrila nove ljudi v Afriki.

Capetown, Južna Afrika. — Ameriška ekspedicija iz Denverja, ki je bivala več mesecev med bušmani v Kalaharinu, najprimitivnejšim človeškim rodom v Afriki, se je zadnji mesec vrnila v civilizacijo z novico, da je odkrila popolnoma novo zamorsko pleme v hribih zapadnega afriškega ozbežja, ki se ni videlo belokožnega človeka. Ljudje tega plemena so še tako divji, da izgledajo bolj opiki kot človeški. Njihova hrana so mravičinca jajca, miši, kuščarji, kače in škorpionji. Ženske vedno rijejo v zemlji za jajci mravelj, možje pa sledijo levom in jim otimajo plen.

Ekspedicija je prinesla na stotine fotografij in filmov novega rodu in drugih znamenitosti, posebno iz živalstva in rastlinstva.

MESARJA SKORAJ UBILA TOLOVAJA.

Dva samokresa mu nista pomagala.

Chicago, Ill. — Ko je mesar Henry Keller s svojim pomočnikom James Neumayerjem čakal na odjemalce, je vstopil v mesnico tujec, ki je v vsaki roki držal po en samokres. "Roke kviklo", je ukazal tujec. Mesarja sta ubogala. Nato je ropar pričel prazniti register in je iz njega pobral \$317. Zatem je ukazal mesarjem naj stopita v ledenico. Keller je godrnjal. Ropar je sprožil samokres, toda naboj je bil slab in se ni vžgal. Kakor ris je skočil nanj Keller in ga pograbil za vrat, ropar je pa ustrelil z drugim samokresom, toda kroga ni zadela nikogar. V bližnjem trenutku je pa Neumayer prišel na pomoč Kellerju in pričela sta obdelavati roparja, eden z nožem, drugi pa s sekirico. V mesnico je vstopila mrs. Margaret Quinn. Ko je videla, kaj se godi, je zbežala iz mesnice in klicala na pomoč. V avtu je mimo privozila policijska patrulja in policaja sta pohitela v mesnico, kjer sta videla, da imata mesarja roparja na čoku in da po njem mahata s sekirico in nožem. Roparja, ki je 22-letni James Smith, so prepeljali v bolnišnico prisilne delavnice, kjer se nahaja v zelo kritičnem stanju.

NESPAMETNA ŽENSKA.

Hartford, Ill. — Mrs. Auguste Welker je porinila svojo posteljo blizu peči, na to je pa odšla po opravih. Poleg njene hiše je bila misijonska postaja. Verniki so bili zbirani v nji, ko so začutili dim. Prihitieli so gasiti. S svojim delom so mogoče rešili osem hiš. V Hartfordu nimajo ognje-gascev.

ŠESTLETNICA PROHIBICIJE.

Washington, D. C. — Dne 16. januarja je preteklo šest let, odkar je 18. amendment ustave stopil v veljavo. V kongresu so se spomnili obletnice z burnimi debatami za in proti prohibiciji.

JEČA ZA "BUTLEGARJE".

Sodnik noče pripoznati sporazuma državnega pravdnika.

Chicago, Ill. — Zvezni sodnik Wilkerson je na predvečer šeste obletnice prohibicijskega zakona ponovil svojo izjavo, da morajo "butlegarji" v ječo.

Kot obtoženec pred sodnikom je stal Mike Tukič, lastnik saluna na števil. 3001 East Thirtieth place, Brunham. Obravnava je pričela, ko je Barrett O'Hara bivši ilinojski podgovernor, Tukičev odvetnik izjavil, da je bil napravljen sporazum z Daniel Andersonom, pomožnim zveznim državnim pravdnikom, da se bo postopalo z njegovim klientom milostno, ker se je priznal krivim.

Sodnik Wilkerson je tako obso-dil Tukiča na 60 dni zapora. Pri tem je rekel, da zagovor ni v nobenem stiku s težkim prestopkom. Anderson je segel vmes z besedami in priporočil, da se obtožba, ki zahteva zaporno kazen zavrže in da se obtoženec kaznuje z denarno globo.

Sodnik je odgovoril, da je to neumnost. Iz justice bi se napravila farsa. Kaj takega ne bo rešilo obraza državnega pravdnika, ako dela take sporazume.

Anderson je nato odgovoril, da je težko dokazati krivdo obtožencu. Evidenco tvori pinta brinjevca, ki sta ga kupila pri obtožencu prohibicijski agenta Joseph Allie in J. H. McNamara za \$1.50.

To nič ne stori, je rekel sodnik. Kjer je bilo kupljeno žganje, je stare vrste salun. Smešno bi bilo, ako bi se v takem slučaju izrekla denarna globa in bi se mu na ta način dalo dovoljenje za točenje opojnih pijač.

Ako hoče pravdnik Združenih držav imeti obravnavo pred sodiščem, je rekel sodnik, naj pride sem in naj jo ima. Čas je, da se malo pritiska na prohibicijski departament, da se bodo vršila obravnave, pri katerih bodo izrečene obsodbe. S tem je preklinala zaporna kazen, ker odklanjam priznanje krivde, da je imel opojne pijače. Ta obtoženec pride pred sodišče, da je prodajal žganje.

VDOVA, OMOŽENA PETKRAT POD TEŽKO OBTOŽBO.

Obtoženka je zastupila svojega moža.

East Liverpool, O. — Mrs. Laura Christy, stara 48 let in petič vdova, se nahaja v ožrajnem zaporu. Obtožena je, da je umorila svojega 56-letnega moža William Christyja, s katerim se je poročila pred dvema tednoma. Christy je bil zastopnik verske organizacije Christian Missionary Association of America. Policijski načelnik McDermott izjavlja, da je obtožena ženska pred njim in državnim pravdnikom H. M. Brookesom priznala, da je izvršila umor. Policijski načelnik je naglasil, da je obtožena žena izjavila, da je njen sopro-g zbolel na neprebavnosti in ona mu je dala strup.

Mrs. Christy trdi, da je nedolžna. Priznava je za veleporoto. Mrs. Christy se je seznanila s svojim soprogom dne 4. januarja, naslednji dan se je pa z njim poročila. Dva njena prejšnja moža sta tudi umrla, od dveh se je pa ločila.

NOVICE IZ NOVE SCOTIJE.

New Waterford, C. B. — Ko je prišel svetli dan, je Dominion Coal Co. ustavila obrat premogovnika št. 2 v Glace Bayu. Delalo je tam najmanj 1500 rudarjev. Vsi so bili zaenkrat ob delo. Rekli so, da je treba premogovnik ustaviti zavoljo popravilja. Nekaj delavcev je dobilo delo na drugih majhnah ravno tiste kompanije, ali večina je ostala brez dela.

V torek in sredo 4. in 5. t. m. so brezposelni, okoli 800 ženskih in moških, navalili na trgovine in pobrali vsa jedila in obleko. Zvečer so bile tri trgovine sežgane. Veliko je bilo aretiranih. Kakor piše "Glace Bay Gazette", je C. N. R. naročila 120.000 ton premoga. — Herman Drobesh, tajnik društva št. 558 S. N. P. J., New Waterford, C. B.

Ali želiš znati pravilno pisati in štati angleško? Naroči si "Slovensko-angliško slovnico", katere je izdala in ima na prodaj Kajževna matiča S. N. P. J.

Vesti iz Jugoslavije

Velik potres v Sloveniji. — Od katastrofalnega potresa o Veliki noči 1. 1895 v Ljubljani nismo doživeli tako močnega potresnega sunka kakor na Novega leta dan, par minut po 7. uri zvečer. Čisto nepričakovano je nekaj zagomazelo po nogah, mize in stoli so se pričeli majati, ponekod so švenketali kozarci, električne svetilke so sumljivo mihale pod stropom, table na stenah so se premaknile, omare škrtale, se odpirale in se skoro premikale. Po ulicah so na več krajih padli kosi opek na cesto, ponekod so se zamajali celo dimniki.

Potres je bil valovit in je trajal več sekund. Bil je tako močan, da je povzročil po stanovanjih in mestoma po javnih lokalih pravo paniko. Posebno po strankah, ki stanujejo v višjih nadstropjih, je nastala prava zmešnjava. Matere in otroci so kričali in se skušali rešiti v nižja nadstropja. Več ženskam je od strahu postalo slabo, vse pa se prebledele, in se še dolgo niso mogle pomiriti. Marsikdo je prečel noč v strahu, da se ne povrne tragedija pred 30 leti.

Posebno na javnih lokalih so se dogajali naravnost mučni prizori in je uprav čudno, da ni bilo nesreč. V kavarni "Emoni" na Aleksandrovi cesti, ki je bila nabito polna občinstva, so ljudje prestrašeni odskočili od miz, deloma celo skakali čez mize proti vratom, ki so se seveda kmalu zagostile in ni bilo mogoče naprej ne nazaj. V drugih javnih lokalih kakor v "Zvezdi", "Unio-nu" in "Ljubljanskem Dvoru" so begali gosti prestrašeni sem in tje, nekatere neznane dame so padle celo v nezavest. V domovih in stanovanjih so gospodinje komaj obdržale petrolejke na mizah. Res čuditi se je, da v splošni zmešnjavi ni nikjer izbruhnil ogenj, kajti nekaj svetilk se je razbilo na tleh. V Rožni ulici so se v starih hišah ponekod pokazale mogočne razpoke, ravnotako v Šiški. Gotovo pa je, da je bilo tudi v Ljubljani v vseh delih mesta precej hiš poškodovanih, sicer ne ravno občutno, vendar pa toliko, da se stanovalci ne počutijo prav varne, posebno ne za slučaj zopetnih potresljajev.

Kritičen položaj je bil posebnost v kinu "Matica". Občinstvo je od-rinilo stole in drvelo kar prek inprek proti izhodu. Predstava je v trenutku prenehala, mirnejši ljudje so skušali miriti, a zaman. Šele čez nekaj minut so se ljudje vrnili v dvorano, nakar se je predstava nadaljevala, mnogi pa so v skrbah za svoje oddali kar domov. V kinematografu v "Ljubljanskem Dvoru" so predstavo kljub potresu nadaljevali, kar je nedvomno vplivalo precej pomirjevalno, čeprav so bili ljudje tamkaj močno zbežani. Na tkzv. Planirju v Štepaniji vasi je nekega gospoda na kraju, kjer se svet znižuje, tako močno zazibalo, da je omahnil in padel v blato. Posamezne stranke v mestu se sploh niso upale prenočiti v svojih stanovanjih in so našle zatočišča pri drugih strankah, kjer so prečuli v razgovorih in spominih na grozote zadnjega velikega potresa vso noč.

Med prebivalstvom so se seveda začele kmalu razširjati vse mogoče razburilive vesti, posebno na deželi, kjer so mislili, da je Ljubljano zopet zadela katastrofa. Po mestu so se razširile tekot današnjega dne tudi govorice, da je bil potres prav hud posebno v Trstu, kjer naj bi se porušilo tudi več hiš. K sreči so se izkazale vse te vesti kot nesrešne in potres nikjer ni napravil občutnejše škode. Smer potresa je bila, kolikor se je dalo lažjaki ugotoviti, iz jugozapada proti severovzhodu.

Samomor ruskega generala v Skopju. Dne 1. jan. se je obesil v Skopju bivši ruski general Dimitrije Lohmotov, rodom iz Krima. V Rusiji je bil zelo bogat in ugleden oficir. Po revoluciji je pobegnil v Srbijo in je bil pomožni nameščenec monipolske uprave v Skopju. Približno pred enim mesecem je začel kazati znake velike nervoznosti in duševnega razkroja. Že pred kratkim je hotel vreči pod vlak, kar pa so ljudje preprečili. Natančen vzrok njegovega samomora ni znan, domneva pa se, da je izvršil svoje dejanje v duševni zmedenosti.

Aretacija razpečevalcev ponorejenih tisočakov. Preiskava proti razpečevalcem ponorejenih tisočakov. V Brnu na Hrvaškem je policija aretirala tri osebe, ki so poskušale spraviti potvorjene tisočake v promet. Treba je izslediti še Petra Gara iz Zagreba, ki je bil na katoliški Božič v Zagrebu, 28. decembra pa je pobegnil v neznani smeri, čim je zvedel, da ga zasledujejo. Preiskava je dalje ugotovila, da je v kovečku, ki ga je ostavil Mato Madunič v Novi Gradski ob priliki bega, 7 tisoč novčanice dveh vrst.

Tragična smrt. Zalostno smrt je našel pod kolesi graščinskega voza Jakob Možek iz Turjaka, ko je na Miklavžev večer nesel domov otrokom darila. Na potu so pridrevli za njim graščinski konji, ki so nekoliko gluhega nesrečnega podrli na tla in vlekli kakih 700 m za seboj. Slučajno sta konja brzo zavila in Možek je končno odletel v jarek. Mimoidoči so ga takoj prenesli v bližnjo hišo in mu nudili prvo pomoč, vendar pa je že čez dva dni vesled težkih poškodb izdihnil. Obraz je bil tako pobit, da ni bilo na njem niti za prst zdrave kože. Prsa so bila vsa strta in prani koš polomljen. Na telesu so se celo poznali odtisi konjskih kopit. Pokojnik je bil prava turjaška korenina in splošno priljubljen med prebivalstvom.

Velik požar v Medjimurju. Med postajama Čakovec in Središče je na novega leta dan izbruhnil valed lakre iz lokomotivne velike požar, ki je popolnoma uničil največje poslopje državnega posestva, ki leži ob tej progi. Posestvo je lastnina prosvetnega oddelka v Zagrebu. Škoda znaša nad 300 tisoč dinarjev.

Kopanje v Savi — o Božiču. Iz Mitrovice poročajo o dveh vztrajnih kopaleh, ki se že od prošle pomladi dnevno kopata v Savi in tudi po zimi nista opustila svojega "športa". To sta zdravnik dr. Jaroslav Daneš in polkovnik Savkovič. Kopala sta se v Savi tudi v onih december-skih dneh, ko je toplomer kazal 15 stopinj C. pod ničlo. Mitrovanom taka vztrajnost ne gre v glavo in slutijo, da gre za visoko steno.

Umrl v Ljubljani. Slavica Culjkar, gostačeva hči, 3 leta. — Franciška Šmirnau, kočarjeva hči, hiralica, 33 let. — Josip Okorn, dninar, 62 let. — Ivan Sim-novec, čevljar, 62 let. — Joško Wagner, sin mestnega učitelja, 7 let.

Velik vihar v Trbovljah. Dne 30. dec. je razsajal tak vihar v Trbovljah, da je med drugim v Gaberskem izbil eno steno hiše posestnika Dominika Kolenca.

IZ PRIMORJA

Smrtna kosa. V Gorici je umrla Terezija Lebanova, soproga svetnika Lebana. — V Trstu je umrla Josipina vdova Piščanec, roj. Pertot. Bila je 78 let stara.

Smrt tržaškega menjalničarja Grega. V Cortini d'Ampezo je pri amučanju smrtno ponesrečil tržaški menjalničar Attilio Grego.

Volilna okrožja v furlanski pokrajini. Furlanska (videmska) pokrajina bo po novem volilnem zakonu razdeljena na 14 volilnih okrožij. Dve okrožji obsegata izključno slovensko ozemlje. To sta Ajdovščina ter Idrija. Slovenski volilci se nahajajo tudi v področju goriskega volilnega okrožja, kjer pa je večina že italijanska.

Časnikarji v Jul. Krajini žani fašistovske novinarske zveze. Zveza časnikarjev v Julijski Krajini je pod pritiskom aktualnih političnih razmer pristopila k fašistovskim sindikalnim korporacijam.

Smrtna kosa. V Bovecu je umrl 65 letni veleposelstnik in gostilničar Franc Ostan.

Težka nesгода železničarja v Trstu. 26-letni železničar Josip Uršič iz Rojana je te dni premikal vagon. Ko je hotel stisniti zavoro pri nekem vozu, pa mu je spodrsnilo, da je padel in obtičel med vagonom in bankino. Voz mu je šel čez desno nogo ter jo strašno poškodoval. Najhujše mu bodo morali nogo odrezati. Njegovo stanje je zelo resno.

Strašne opekline. Karolina Koluta iz Ozeljana na Gorškem je te dni pripravljala kosilo za svojece. Za trenutek pa je ostavila ognjišče in odšla v sosedni prostor. Dveletni sinček Anton je ta čas ostal pri ognjišču, nad

katere je visel kotel vrele vode. Otroci se je v svoji neopreznosti približal kotlu, prijel za rob ter zill vodo na sebe. Zado-bil je strašne opekline, katere je plačal v-goriški bolnišnici s svojim nežnim življenjem.

Smrtna kosa. V Vrtojbi na Goriskem je umrla gđc. Ljudmila Lasičeva v nežni starosti 25 let. Pred dobrim letom je umrla pokojnici oče.

Strašna nesreča v ajdovski predlinici. 18letna delavka Irma Vovkova, zaposlena v ajdovski predlinici, je delala v bližini stroja. Bila je tako neprevidna, da je prišla z glavo preblizu delov, ki so se premikali, vsled česar so se ji zapletli lasje v stroj. Stroj, ki je bil v pogonu je prijel Vovkovo za glavo, ter ji odtrgal vrh-njo kožo z lasmi vred. Ponesre-čenko so takoj odpeljali v goriško bolnišnico.

Razpust občinskega sveta v Dekanah. Politično oblastvo je razpustilo občinsko svet v istr-skih Dekanah ter je imenovalo na mesto dosedanjega župana občinskega komisarja.

Ivan Albreht:

Prijateljeva povest

Kadar se snidejo znanci, ki so bili dalje časa ločeni, je beseda tako nekje topla in lakerna, da človeka kar zaziblje. Dvni dnevi vstajajo iz minulosti, davni dogodki ožive in se vnovič odigravajo, ožarjeni s tisto prijetno gloriozno spominov, ki vtisane važnost tudi najmanjšemu in najbolj neznatnemu dogodku.

Ali je sledeči doživljaj mojega prijatelja neznan? Morda, morda tudi ne. Nisem razmišljal o tem. Samo poslušal sem ga in kakor sem ga slišal, ga povem:

Tedaj sem bil mlad, idealen duhovnik — je pripovedoval prijatelj — pa sem bil poslan kot kaplan v vas T—. Rodam se na pot, mlad študent je bil moj edini spremljevalec. Vas leži v hribih in pot je neprijetna: navzgor, navzdol, navzgor navzdol, dokler slednjič pošteno utrujen ne pridem do župnišča. Poslovim se od študenta in se mu zahvalim za prijazno drugovanje. Potem potrkam. Čakam, čakam in pričakam kuharico, ki mi pride odpirat.

— Dober dan, pravim, jaz sem novi kaplan. Ali bi lahko govoril z gospodom župnikom?

— Kuharica odkima in mi pove, da gospoda ni doma. Ker pa je nedelja, že čakajo ljudje v cerkvi.

— Tako nimam niti časa, da bi se otrešel popotnega prahu. Treba je v cerkev, kjer čakajo ljudje z dvema črvčkoma, da jih sprejemam v naročje matere cerkve. Po kratku je treba takoj maševati. Ko je opravljeno tudi to cerkveno opravilo, se vrnem v župnišče. Gospoda župnika še vedno ni, a jaz sedim in čakam, čakam.

Naposed, okrog poldneva, pride. Maševal je nekje v sosednji vasi. Ko se seznaniva, me povabi h kosilu. Oba molčiva. Po kosilu vzraste župnik in mi pove v vsem svojem dostojanstvu:

— Takó, dragi gospod kaplan, če dovolite, vam zdaj pokažem vašo sobo.

Seveda sem dovolil, toda klavirno sem pogledal, ko mi je moj duhovni predstojnik odprl vrata in pokazal majhno sobico, iz katere so me pozdravile samo štiri gole stene.

— To-le, prijatelj — je dejal — je vaše stanovanje. Oprave seveda v sobi ni in si jo boste morali preskrbeti sami.

Morda je videl moj preplašeni obraz, ko je pripomnil:

— Dokler se ne uredite, vam dovolim spati v sobi, ki je pripravljena za gospoda škofa.

Medtem ko sem ogledoval svoje novo stanovanje, štiri gole, gole stene, pod in strop, mi je pojasnjeval gospod župnik:

— Hrano boste imeli pri meni. Plače pa, ja, plače, veste, ni nobene. Župnik je dolžan tukaj dati kaplanu hrano in stanovanje, glede plače pa ni nobenih obvez. Hrano in stanovanje vam dam, plače pa vam seve ne morem dati.

Moj Bog, kaj sem občutil takrat! Vse delo, vse dolgo leta, vsi napori, vse premagovanje in žrtve — čemu? Oj, za bore kruh in štiri gole, gole stene. Tako mi je bilo bridko, da bi se bil najraje razbilil v nif.

Župnik pa je mirno pojasnjeval:

— Tudi drugače ni tukaj nič posebnega. Za naše ljudje ne dajejo, ker nimajo. Se jaz nimam dosti, zato jih tudi vi ne smete pričakovati. Če boste kje kaj aproali, mogoče...

Stal sem pred njim, manjši in vedno manjši, dokler nisem bil samo neznamna igrčka. Moje navdušenje je kopnelo in idealno umirali, kakor cvetje pod alano.

Tako sem začel kaplanovati. Ljudje so me imeli radi, toda vsa ljubezen ni pomagala nič. Če je bilo treba koga pokopati, je opravil ta posel župnik, ako je kazalo prav. Otroške pogrebe pa, ki je dobil zanje duhovnik po deset krajcarjev, je prepuščal meni. In še te sem moral deliti z njim, če se je pripetilo, da sta bila hitro zapored dva otroška pogreba.

In potem?

Oj, bili so čudni, prečudni dnevi. Kamor je bilo treba hiteti k človeku, ki se je boril s smrtjo, sem hitel jaz. Obleka mi je razpadala, dohodkov nobenih, utehe nobene, tako sem hiral na duši in na telesu. A župniku je bilo dobro. Tudi vest njegova je bila mirna. Saj mi je dal hrano in stanovanje: štiri gole, gole stene. Zato je z mirnim srcem govoril z Gospodom, svojim Bogom. Opravljaj je rad ta posel v kuhinji. Tam je molil rožni venec.

"Češčena Marija" — je odmevalo, ko sem se nekoč vračal od umirajočega bolnika. Potrkam na okno, da bi mi odprl. Znotraj pa:

"Češčena Marija —"

Potrkam še.

Znotraj spet:

"Češčena Marija —"

In nato:

— Kdo moti? Pojdi, odkod si prišel!

Nato spet:

"Češčena Marija —"

Kaj sem hotel drugega? Sel sem, pijatelj, sel...

Pijatelj se je zamislil.

"Davno, davno je že, a živelo bo z menoj, dokler me ne zakrije ruša..."

Potem nismo govorili več. Kakor da nošimo vsi težko, neprijetno breme, smo se poslovili...

PEVCU.

J. Ivanetič.

Kako ti lepo poješ — milo, da vsako se oko solzi, kot da trpljenje je minilo; vsa žalost tuge in skrbi.

Ko slušam divne—pevec mili — napeve tvojega srca, takrat namah so vsi minili — apomini, tuge in gorja.

Nebo nad mano ti razgrinjaš, da solnce lepše sveti mi; na srečno me mladost spominjaš na dobo mojih srečnih dni.

Le vedno poj mi ti — arije, ki dušo mi tolažijo, ne poj nikoli — davorije, ki živi jo sovražijo!

Naj tvoja pesem bo posoda, iz koje nam boš lil radost, naj nas zapusti zla usoda, da zopet pride v nas mladost.

Naj struna milo bo doneča na harfi tvojega srca, ko duša moja je trpeča — bridkost — ko prikipi iz dna.

NEZNAM PRIREDITEV SLOVENSKEGA ORGANIZACIJE V CHICAGO.

Slovenski dom, števil. 86 S. N. P. J. — Veselica v soboto, 23. jan., v dvorani S. N. P. J.

Soc. klub števil. 1. JZ2. — Dramska predstava, v nedeljo 24. januarja, v dvorani SNPJ.

Društvo Zerja. — Veselica dne 30. januarja v Narodni dvorani.

Društvo Nada, števil. 102 SNPJ. — Maškarna veselica, v soboto 3. februarja, v dvorani SNPJ.

Društvo Narodni Vitezi, števil. 30, S. N. P. J. — Maškarna veselica, v soboto 13. februarja, v dvorani S. N. P. J.

Soc. klub števil. 1. JZ2. — Dramska predstava, v nedeljo 2. maja, v dvorani SNPJ.

NA PRODAJ JE

dobro idečo gročerijsko v dobrem kraju. Sveža zaloga blaga. Se mora prodati takoj. Za ceno in drugo oglašite se pri lastniku na 1934 So. Racine Ave., City. (Adv.)

NA PRODAJ JE HIŠA,

poslopje za trgovino in stavbišče v bližini S. N. P. J. urada. Na vogalu, spredaj trgovina, zadaj stanovanje; oglašite se pri lastniku na: 2420 S. Elmwood Ave., Berwyn, Ill. — (Adv.)

